

MAGAZYN RADY I ZARZĄDU
DZIELNICY XII
MIASTA KRAKOWA

DZIELNICA 12

NUMER

1/2025

WIOSNA
ROK XXX

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY
ISSN 1426-3211

Biuletyn Informacyjny Dzielnicy Dwunastej

DWUNASTKA

z archiwum Zarządu Zieleni Miejskiej

fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

fot. Zuzanna Szymczyk

Dzielnicowy raport inwestycyjny

Patroni naszych ulic

Wiosna w Dzielnicy 12.

Wydawca:

Rada Dzielnicy XII Bieżanów-Prokocim

DZIELNICA 12

Redakcja:

Redaktor Naczelny

Zbigniew Kożuch

Redaktor Prowadzący

Beata Anna Symoń

Adres Redakcji:

ul. Jana Kurczaba 3, 30-868 Kraków

tel. 12 658 26 11

e-mail: redakcja.gazetki.12@gmail.com

Skład / Łamanie / Druk:

WYDAWNICTWO-DRUKARNIA EKODRUK S.C.

Nakład: 2000 egz.

Biuro Rady Dzielnicy XII

ul. Jana Kurczaba 3, 30-868 Kraków

tel. 12 658 26 11

e-mail: rada@dzielnica12.krakow.pl

www: www.dzielnica12.krakow.pl

Facebook: facebook.com/RadaDzielnicyXII/

Sekretariat przyjmuje:

poniedziałek 11:00-14:00

wtorek 14:00-17:00

środa 11:00-14:00

czwartek 11:00-14:00

piątek 10:00-13:00

DYŻURY ZARZĄDU DZIELNICY XII

Przewodniczący

Zbigniew Kożuch

piątek 10:00 – 12:00

Z-ca Przewodniczącego

Rafał Buchelt

wtorek 17:30 – 18:30

Członek Zarządu

Agata Gwiazda

pierwszy poniedziałek miesiąca 15:00 – 16:00,

Miejsce Aktywności Mieszkańców,

osiedle Na Kozłowiec 25

Członek Zarządu

Patrycja Bień

pierwszy czwartek miesiąca 17:00 – 18:00

Członek Zarządu

Konrad Spryńca

przed sesjami Rady Dzielnicy XII

o godzinie 17:30

Poznajmy patronów naszych ulic

Łamy „Dwunastki” to dobre miejsce, by poznawać lepiej naszą dzielnicę. Dlatego proponuję Państwu cykliczną rubrykę z informacjami o patronach naszych ulic. Podczas rozmów, które prowadziłem z mieszkańcami, często słyszałem, że nie wiedzą kim są patroni ulic, przy których mieszkają. Tu będzie zatem okazja, aby ich poznać. Jeśli się rubryka spodoba się Państwu, to będziemy ją kontynuować. A więc – choć nie alfabetycznie – zaczynamy!

1. **Wojciech z Brudzewa** – polski uczony, matematyk, astronom, filozof i dyplomata żyjący w XV w.
2. **Szymon Czechowicz** – artysta żyjący w XVII w.; nadworny malarz króla Augusta II Mocnego; malował głównie obrazy o tematyce religijnej.
3. **Telimena** – literacka postać z „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza; opiekunka Zosi, siostra sędziego Soplicy.
4. **Ludwik Mierosławski** generał; dyktator powstania styczniowego 1863 r.; działacz polityczny i niepodległościowy.
5. **Anna Libera** – poetka, publicystka, działaczka oświatowa z XIX w.
6. **Adolf Dygasiński** – powieściopisarz z przełomu XIX/XX w, jeden z głównych przedstawicieli naturalizmu w literaturze polskiej; publicysta i pedagog.
7. **Wojciech Gerson** – żyjący w XIX w. malarz-pejzażysta; przedstawiciel realizmu w malarstwie; krytyk sztuki i pisarz.
8. **Ludwik Rydygier** – żyjący na przełomie XIX/XX w. polski lekarz-chirurg; pionier nowatorskich technik chirurgicznych.
9. **Dezydery Szymkiewicz** – polski naukowiec-botanik żyjący na przełomie XIX/XX w; autor pierwszego polskiego podręcznika do botaniki i ekologii roślin.
10. **Albert Schweitzer** – francusko-niemiecki lekarz, teolog, filozof; laureat Pokojowej Nagrody Nobla; założyciel pierwszego szpitala w Gabonie. I chyba najsłynniejsze zdanie Schweitzera, którym chciałbym się z Państwem na zakończenie podzielić, brzmi: „Szczęście to jedyna wartość, która się mnoży, jeśli się ją dzieli”.

Zbigniew Czarnota

Park Jerzmanowskich na fotografiach NAC

W czasie **27. Dni Narodowego Dziedzictwa Kulturowego Wszystko jasne**, których głównym organizatorem jest Małopolski Instytut Kultury, w dniach **24-25 maja br.** będzie można zwiedzić Pałac i Park im. Anny i Erazma Jerzmanowskich. Przed majowym spacerem przypominamy zdjęcia pałacu i parku znajdujące się w zbiorach Narodowego Archiwum Cyfrowego z 1929 roku, 19 lat po nabyciu posiadłości przez OO. Augustianów.

Więcej informacji o planowanym wydarzeniu znajdą Państwo na stronie Edycja 2025 – MDDK.

Zainteresowanym tematem parku i pałacu Jerzmanowskich polecamy publikacje książkowe:

- *Grażyna Fijałkowska: Zespół Pałacowo-Parkowy im. Erazma Jerzmanowskiego, Kraków 2005 i 2020, seria: Parki Krakowa;*
- *Tomasz Ścieżor, Historyczny Prokocim. Monografia wsi podkrakowskiej XIV-XX w., Kraków 2008.*

Dzielnicowy raport inwestycyjny

Powstający park przy ulicy Kurczaba, z archiwum Zarządu Zieleni Miejskiej

ISTOTNA INFRASTRUKTURA MIEJSKA

W 2025 roku w Dzielnicy XII zostanie przeprowadzonych wiele oczekiwanych przez mieszkańców inwestycji. Do tych najbardziej istotnych należy zaliczyć: **modernizację pętli autobusowej przy ul. Aleksandry**, na którą to inwestycję zaplanowano w budżecie Miasta kwotę 1 200 000 zł oraz opracowywanie koncepcji programowo-przestrzennej dla **budowy linii tramwajowej do os. Złocien** oraz uzyskanie decyzji administracyjnych wymaganych do **budowy łącznicy torowiska tramwajowego z ul. Nowosądeckiej w ul. Wielicką w kierunku pętli tramwajowej Nowy Bieżanów**.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

W zakresie infrastruktury drogowej, w tym roku wykonana ma zostać **modernizacja ul. Działkowej**, na którą zabezpieczono w budżecie Miasta kwotę 6 100 000 zł oraz postać ma **projekt budowlany przebudowy mostu w ciągu ul. Rakuś**, na który zabezpieczono w budżecie Miasta kwotę 675 270 zł. Natomiast, ze środków Rady Dzielnicy, zostanie w tym roku wykonany **remont nawierzchni: ul. Heleny** (koszt 600 000 zł), **ul. Kurczaba** (koszt 230 000 zł) i **ul. Republiki Korczakowskiej** (koszt 80 000 zł) oraz **remont tarczy skrzyżowania ul. Kolejowa, ul. Gierzyńskich i ul. Bieżanowskiej** (koszt 100 000 zł).

Dodatkowo wskazać należy, że w tym roku ma zostać przeprowadzona analiza akustyczna w zakresie budowy ekranów akustycznych wzdłuż Parku Jerzmanowskich

oraz bloków przy pętli tramwajowej przy ul. Wielickiej.

CHODNIKI I PRZEJŚCIA DLA PIESZYCH

W tym roku, ze środków Rady Dzielnicy, planowany jest **remont mostku na rzece Drwinie przy ul. Czechowicza** (koszt 85 000 zł) oraz **wykonanie projektu budowy chodnika na ul. Młodzieży** (koszt 120 000 zł) i **prace projektowo-koncepcyjne dokończenia budowy chodnika wzdłuż Serafy na odcinku od ul. Czeczów do ul. Złocieniowej** (koszt 10 000 zł). Tymczasem ze środków z budżetu Miasta, planowana jest **budowa chodników na ul. Mała Góra** (odcinek ul. Ćwiklińskiej – ul. Heleny) i **na ul. Potrzask**.

Dodatkowo, w tym roku również planowane są prace projektowe i uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych w zakresie: **budowy przejścia dla pieszych przez ul. Wielicką na wysokości estakady tramwajowej Wielicka – Lipska** (koszt 100 000 zł) i **modernizacja przejścia podziemnego pod ul. Włotową w ciągu ul. Prostej wraz z przystosowaniem obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych** (koszt 50 000 zł).

PARKINGI

W celu zwiększenia miejsc parkingowych zostaną w tym roku wykonane dwa zadania sfinansowane z budżetu Miasta, tj. **budowa miejsc parkingowych wokół Przychodni Rejonowej na ul. Na Kozłowie** (koszt 661 000 zł) oraz dokończenie **budowy zatok parkingowych przy ul. Kurczaba** (koszt 800 000 zł). Dodatkowo wykonany

zostanie projekt na budowę parkingu na os. Na Kozłowie (koszt 50 000 zł). Ponadto, ze środków Rady Dzielnicy, sfinansowany zostanie **projekt budowy parkingu przy ul. Polonijnej naprzeciwko sklepu Biedronka** (koszt 30 000 zł).

OŚWIETLENIE

Dzielnica, również stawia na poprawę oświetlenia dróg i chodników. **Na kontynuację programu wymiany sodowych opraw oświetleniowych na nowe ledowe, Rada Dzielnicy przeznaczyła kwotę 250 000 zł**, w ramach których wymienione zostaną oprawy m.in. przy ul. Łączka (cała ulica), Małej Góry (wzdłuż chodnika przy cmentarza), Teligi (wzdłuż deptaku) i Kurczaba.

Ponadto, w tym roku wykonana zostanie ze środków Rady Dzielnicy **budowa oświetlenia na ul. Komandora Wrońskiego** (koszt 120 000 zł).

Dodatkowo przewidziano **prace projektowe oświetlenia ulicznego na ul. Półłanki** na odcinku od Placu Rybitwy do ulicy Nad Drwiną (koszt 55 000 zł) **oraz na ul. Nad Drwiną na odcinku od ul. Półłanki do ul. Domagały** (koszt 35 000 zł). Wykonane ma zostać również **doświetlenie przejść dla pieszych przy skrzyżowaniu ul. Agatowej z ul. Domagały, i przy ul. Agatowej naprzeciwko CH Atut** (koszt 120 000 zł) oraz opracowane mają zostać projekty **doświetlenia przejść dla pieszych na ul. Teligi, przy skrzyżowaniach ul. Snyckerskiej z ul. Górników, ul. Na Wrzósach z ul. Górników i ul. Kurczaba z ul. Wielicką**.

TERENY ZIELONE

Przed prezentacją planów inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem terenów zielonych, przypomnieć należy, że w maju planowane jest otwarcie Parku Aleksandry Północ.

Natomiast w tym roku w Naszej Dzielnicy z budżetu Miasta zaplanowano m.in. **rozpoczęcie rewitalizacji parku przy Dworze Czeczów** (koszt 900 000 zł) i **zakończenie robót budowlanych w Parku Kurczaba** (koszt 500 000 zł). Nadto, wykonane zostaną prace związane z budową kładki i przebudową alejek w Parku Jerzmanowskich, uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w zakresie rewitalizacji parku kieszonkowego przy ul. Aleksandry oraz doposażenia psiego wybiegu na os. Rząka.

Dariusz Miksiewicz

Przewodniczący Komisji Infrastruktury
Rady Dzielnicy XII Bieżanów-Prokocim

Miliony na walkę z uciążliwością zapachową

Jednym z priorytetów obranej przez Wodociągi Miasta Krakowa strategii inwestycyjnej jest likwidacja uciążliwości zapachowej we wschodnim rejonie Krakowa. W latach 2019 – 2023 Spółka przeznaczyła na ten cel ponad 8 mln zł i nie ustaje w dalszych działaniach. Podpisana 3 kwietnia z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska umowa na kwotę ponad 204 mln zł zapewni realizację projektu „Gospodarka wodno – ściekowa w Krakowie – Etap VII”. Pozyskanie dofinansowania w wysokości ponad 116 mln zł ze środków Funduszu Spójności w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027 (FEniKS), działanie Gospodarka wodno-ściekowa, to kontynuacja przemyślanych działań, które przyniosą w najbliższych latach wymierne korzyści mieszkańcom Krakowa.

Uciążliwość zapachowa występuje w szczególności w dwóch dzielnicach Krakowa – XII (Bieżanów-Prokocim) i XIII (Podgórze). W latach kiedy powstawały krakowskie oczyszczalnie ścieków, ich lokalizacje znajdowały się w znacznej odległości od osiedli mieszkaniowych. Jednak postępująca intensywna urbanizacja Krakowa sprawiła, że na przestrzeni dziesięcioleci nowa zabudowa mieszkaniowa sukcesywnie zbliżyła się do tych obiektów przemysłowych. Tym samym, kwestia odorów stopniowo stawiała się tematem o priorytetowym znaczeniu. Projekt „Gospodarka wodo – ściekowa w Krakowie – Etap VII”, do którego przystępują Wodociągi Miasta Krakowa, umożliwi dalszą modernizację, rozbudowę i hermetyzację dwóch krakowskich oczyszczalni Płaszów i Kujawy. Wybudowane zostaną nowe odcinki kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej, dając możliwość przyłączenia się kolejnym 635 mieszkańcom, powstanie pompownia ścieków i system kanalizacji, umożliwiający przerzut ścieków z przeznaczonej do likwidacji oczyszczalni ścieków Wadów.

Wodociągi Miasta Krakowa

stawiają na zrównoważony rozwój Na terenie krakowskich oczyszczalni ścieków Płaszów i Kujawy, w ich częściach mechanicznego i biologicznego oczyszczania, gospodarki osadami ściekowymi oraz części biogazowej, zostaną zmodernizowane niektóre obiekty oraz powstaną nowe. Wpłynię

to pozytywnie na wydajność i efektywność pracy zakładów, zmniejszy ich ślad środowiskowy oraz przyczyni się do ograniczenia uciążliwości zapachowej.

Warto podkreślić, że oczyszczalnia w Płaszowie poczyniła od 2003 r., przechodziła największą w swojej historii modernizację. Zakład rozbudowano, powstały olbrzymie reaktory biologiczne, zrehabilitowano 18 ha lagun osadowych, które generowały uciążliwe zapachy, wybudowano nowoczesną, w pełni zautomatyzowaną stację zlewną dla samochodów przywożących ścieki z szamb o wysokim stężeniu siarkowodoru. Przykryto wszystkie kanały dopływowe, zhermetyzowano stację krat rzadkich i pompownię główną. Do oczyszczania powietrza użyte zostało urządzenie filtroropcyjne, tzn. takie, które dzięki filtrom z wsadem z węgla aktywnego redukuje związki odorowe, uwalniane ze ścieków. Takie filtry pozwalają na oczyszczenie ponad 15 tys. m³ powietrza w ciągu zaledwie jednej godziny. Uruchowienie instalacji spowodowało znaczne, wyraźnie odczuwalne ograniczenie występowania odorów.

Kraków nie boi się innowacyjnych rozwiązań

Wodociągi Miasta Krakowa zaplanowały bardzo skomplikowany proces przykrycia osadników wstępnych w oczyszczalni ścieków Płaszów. Należy podkreślić, że to pierwszy taki projekt w Polsce, stanowiący

duże wyzwanie konstruktorskie. Przykrycie pierwszego z czterech osadników zostało sfinansowane ze środków własnych Spółki. Na ten cel przeznaczono 10 mln zł. Kolejne trzy obiekty zostaną przykryte w ramach unijnego wsparcia dla projektu „Gospodarka wodno – ściekowa w Krakowie – Etap VII”, który obejmie również przykrycie piaskownika i innych mniejszych obiektów technologicznych. Wybudowane zostaną trzy stacje wielostopniowej dezodoryzacji, wykorzystującej układ aż trzech biofiltrów. Koszt jednej stacji to 2 mln zł. Roczny koszt jej eksploatacji wynosi natomiast 100 do 150 tys. zł.

Działania antyodorowe nie dotyczą tylko Płaszowa. Na terenie drugiej centralnej oczyszczalni ścieków – Kujawy – zaplanowano budowę zhermetyzowanej, czterostanowiskowej stacji zlewnej. Będzie wyposażona w urządzenia kontrolujące ilość i jakość dowożonych ścieków, także układ do mycia samochodów asenizacyjnych.

Dla mieszkańców i środowiska

Projekt „Gospodarka wodno – ściekowa w Krakowie – Etap VII” to ogromne wyzwanie finansowe, budowlane i projektowe, a zaplanowane cele to:

- zwiększenie wydajności oczyszczalni ścieków Płaszów z 330 000 m³ do 408 000 m³ na dobę,
- zwiększenie możliwości przyjęcia ładunku zanieczyszczeń o 40%,
- zwiększenie efektywności oczyszczalni ścieków Kujawy,
- wyposażenie kolejnych obszarów miasta w nową sieć kanalizacyjną i podłączenie 635 nowych użytkowników do sieci kanalizacyjnej.

Inwestycja, która zostanie zrealizowana do 2028 r. z wkładem własnym Wodociągów Miasta Krakowa w wysokości 87,6 mln zł, przyniesie wymierne korzyści miastu i jego mieszkańcom, podnosząc komfort życia (również ten związany z uciążliwością zapachową). Projekt ma także kluczowe znaczenie dla poprawy środowiska naturalnego.

**Materiały prasowe
Wodociągów Miasta Krakowa**

Fot. WMK, Zakład Oczyszczania Ścieków Płaszów w Krakowie

Ogród Zakręcony

Od 2016 r. na terenie Krakowa powstają Parki Kieszonkowe zakładane przez Zarząd Zieleni Miejskiej. To w założeniu niewielkie zielone przestrzenie obsadzone kwiatami i drzewami, pomyślane jako miejsca spotkań i rekreacji mieszkańców. Jednym z takich miejsc na terenie Dzielnicy XII jest Park Zakręcony (dawniej Skwer *Motylem jestem*, o czym informują nadal tabliczki na obrzeżach parku) zlokalizowany przy ulicy Nad Potokiem (a właściwie nad rzeką Drwinką). Park słoneczny i cichy, usytuowany między domami jednorodzinnymi a ścianą bloków.

Swoją nazwę, projekt graficzny, wiele informacji zamieszczonych na tablicach parkowych (np. o ilości płatków wielu kwiatów czy spiralach szyszek) zawdzięcza **włoskiemu matematykowi Leonardowi Fibonacciemu (1175-1250), odkrywcy złotego podziału, złotej spirali czy złotej (boskiej) proporcji...** Ta ostatnia to podział odcinka na dwie części tak, by stosunek długości dłuższej z nich do krótszej był taki sam, jak całego odcinka do części dłuższej. Innymi słowy: długość dłuższej części ma być średnią geometryczną długości krótszej części i całego odcinka. Stosunek ten oznacza się grecką literą ϕ . Jej wartość wynosi w przybliżeniu 1,6180339887.

Od XX wieku wielu artystów i architektów tworzyło swoje dzieła z zachowaniem złotego stosunku zgodnie z poglądem, że takie proporcje wyglądają estetycznie. Warto o tym pamiętać także przy codziennych stylizacjach, bowiem to także najlepsze proporcje dla sylwetki.

W Parku Zakręconym można znaleźć zakręcone ścieżki, spirale, ławki, mini punkt wymiany książek, wiele roślin kwitnących w różnych porach roku oraz urządzenia do ćwiczeń na świeżym powietrzu.

B. A. Symołon

Zdjęcia z archiwum Zarządu Zieleni Miejskiej

Maj to nie tylko piękny miesiąc, to czas zwiększonej aktywności na powietrzu przy ładniejszej pogodzie, długim dniem i w piękniejszym, zielonym otoczeniu. To również czas rozpoczęcia gminnej Kampanii „Rowerowy maj w Krakowie”, w którym biorą udział dzieci z krakowskich szkół i przedszkoli. Ma on charakter konkursu, a jego głównym celem jest promowanie aktywności fizycznej i zrównoważonej mobilności, w szczególności komunikacji rowerowej. Samorządowe Przedszkole nr 176 bierze w niej udział w już trzeci rok i jest to bardzo lubiana przez dzieci propozycja zmiany sposobu dotarcia do przedszkola. Rodzice i dzieci są zachęceni, by przez cały miesiąc zamienić standardowe dojazdy samochodem do przedszkola na bardziej ekologiczne, zdrowsze „podróże rowerowe”. W regulaminie kampanii są wskazane także inne środki transportu osobistego, z którego mogą korzystać dzieci. Za aktywne podróże uznaje się przejazdy do przedszkola rowerem, hulajnogą, na rolkach, wrotkach, deskorolce. Kampania trwa

w tej edycji od dnia 5 maja do dnia 30 maja 2025 roku. Przedszkole wcześniej zgłasza ilość osób uczestniczących w wydarzeniu, a organizator dostarcza materiały do sprawnego jego przeprowadzenia. Są to specjalne dzienniczki dla każdego dziecka, naklejki do oznaczania każdego dnia, w którym droga do przedszkola została pokonana na wskazanych pojazdach. Dzieci z radością odnotowują swoje „podróże” w dzienniczkach, a nauczyciele sprawdzają częstotliwość wyboru pojazdów i na zakończenie wspólnie z dziećmi przeliczają, która z grup oraz konkretnie,

które z dzieci uczestniczących w kampanii najaktywniej włączyło się w działania „Rowerowego maja”.

Aby zachęcić wszystkie przedszkolaki do akcji każda z grup dostaje również plakat z trasą, na której każdego dnia zaznacza się naklejkami ilość osób „podróżujących” na rowerze”. Pomaga to obliczeniu aktywności grupy i jest elementem miłej rywalizacji pomiędzy nimi. Do akcji włączają się również nauczyciele, aby jeszcze lepiej promować zdrową aktywność oni również, w miarę możliwości wybierają rower lub hulajnogę (nie elektryczną) jako sposób dotarcia do pracy. „Rowerowy maj” jest na naszej liście corocznych akcji i wierzymy, że nie trzeba się ograniczać do jednego miesiąca w roku, aby promować zdrową aktywność fizyczną i lepszą dla środowiska mobilność w naszym mieście.

Dorota Krassowska,

Małgorzata Kucemba-Bilińska

Nauczycielki Samorządowego
Przedszkola nr 176

Gra retro. Cymbergaj

Nasza mała grupa „Weteranów Sportu” w 2022 roku rozpoczęła kontynuację sportu-retro, tj. gry w cymbergaja. Poprzednio uczestniczyliśmy w rozgrywkach – mistrzostwach dzielnicy, Krakowa i Polski, które to organizował P. J. Sowa w domu kultury w Bieżanowie (Klub sportowy Baszta). Sala w Bieżanowie od 2022 r. stała się dla nas niedostępna, dlatego szukaliśmy rozwiązania. Nawiązałem kontakt z Kierownictwem MAM Na Kozłówce 25 i udostępniono nam salę do gry. Przez trzy lata organizowaliśmy tu turnieje (jeden dzień w tygodniu), staraliśmy się o szeroki udział w rozgrywkach pasjonatów tego zanikającego sportu. Zamieszczaliśmy w prasie (Gazetka Spółdzielni Mieszkaniowej, Wiadomości – dwutygodnik, Dwutygodnik-Kraków) informujące o rozgrywkach, aby zmobilizować szerszą grupę

zawodników. Odzew był jednak słaby i nie udało się ani poprzez Inicjatywę Lokalną ani Projekt Budżetu Obywatelskiego, zachęcić seniorów i młodzieży z Krakowa. W dawnych latach sport ten był bardziej znany i uprawiany w różnych środowiskach. Obecnie mamy warunki do rozgrywek, pragniemy zmobilizować chętnych, aby tę ciekawą grę retro kontynuować. **Spotykamy się w czwartki w Sali Na Kozłówce 25 w godz. 17.00-20.00. Zapraszamy wszystkich chętnych serdecznie!!!**

Zdjęcie ilustruje grę w cymbergaja. Jest to rozrywka dla osób każdego wieku, dostarczająca wiele radości i emocji.

Weterani sportu A. Łącki i R. Koścień

Cymbergaj to gra z ponad stuletnią tradycją w Polsce. W każdej ze swych odmian był podwórkowo-szkolną grą, popularną szczególnie wśród dzieci i młodzieży w latach sześćdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Ślady tej popularności odnaleźć można m.in. w książkach Adama Bahdaja czy Edmunda Niziurskiego. Współcześnie organizowane są nieoficjalne turnieje przez lokalne grupy wielbicieli tej gry, są to przede wszystkim turnieje indywidualne.

Cymbergaj posiada wiele odmian, różniących się liczbą używanych monet, miejscem i zasadami rozgrywki. Może być zarówno grą indywidualną, jak i zespołową. Czasami do gry, zamiast monet z grzebieniem/linijką używa się kapsli z otwieraczem do pojemnika z napojem, bądź guzików. W najbardziej współczesnej wersji można zakupić specjalny stół do cymbergaja. [za: Wikipedia.org]

Majowe spotkania w Bibliotece Pod Kawką

7 maja godz. 17:00	Zaproszenie do świata poetycznych wzruszeń	Spotkanie autorskie z Małgorzatą Polzer na temat debiutanckiego tomiku poetyckiego <i>My</i> . Wiersze wyrażają egzystencjalny niepokój oraz subtelną tęsknotę za autentycznym przeżywaniem chwili. Urodzona w Stalowej Woli artystka od wielu lat związana jest z Krakowem, także jako przewodniczka turystyczna po kulturze i historii miasta.	Spotkanie autorskie Dorośli Seniorzy
21 maja godz. 17:00–18:30	Przytul mnie!	Zajęcia z bajkoterapii dla dzieci w wieku od 3 do 9 lat i ich rodziców prowadzone przez wolontariusza Fundacji Zacztyani.org. Inspiracją do spotkania będzie książka Polly Dunbar i Eoin McLaughlin <i>Czy mogę się przytulić?</i> Uroczą i zabawną opowieść o sile przytulania i potrzebie przyjaźni. Piękna zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych, opowiada o szukaniu odpowiednich przyjaciół, którzy dadzą nam wsparcie, kiedy tego potrzebujemy. Zapisy mailowe lub telefoniczne w Filii Pod Kawką (nr 44).	Warsztaty Rodziny z dziećmi Dzieci
22 maja godz. 16:00	Niespodzianka dla mamy	Zajęcia animacyjne dla dzieci w wieku od 3 do 9 lat. Uczestnicy wysłuchają fragmentów opowiadania Tove Jansson <i>Czemu się martwisz, mamusiu?</i> Wykonają także małego stworka z włóczkowego pomponika i drucików kreatywnych. Będzie to prezent na Dzień Matki.	Warsztaty Rodziny z dziećmi Dzieci
28 maja godz. 13:00	Słodko-gorzki świat Pietera Bruegla – prelekcja	Pieter Bruegel jest uważany za najwybitniejszego niderlandzkiego artystę okresu późnego renesansu. W jego obrazach można dostrzec ponadczasową mądrość i niezwykle rozumienie ludzkiej natury. Był ważnym obserwatorem rzeczywistości, wytrawnym psychologiem, a także człowiekiem wrażliwym na piękno natury. Największą sławę przyniosły mu pejzaże. Chętnie malował sceny z życia codziennego, jego obrazy pełne są postaci z ludu, czerpał także z opowieści biblijnych. Prelekcję wygłosi Krystyna Maśnik.	Inne Dorośli Seniorzy

**Biblioteka Kraków, Filia Pod Kawką (nr 44), ul. Spółdzielców 3
Kontakt: tel. 797 024 14**

Koncert pamięci Małgorzaty Tumidajskiej-Baran

W wieczorną ciszę

W zimowy wieczór 21 lutego 2025 r. w Dworze Czeczów miał miejsce wernisaż wystawy malarstwa zatytułowanej „W wieczorną ciszę”, uświetniony koncertem pamięci **Małgorzaty Tumidajskiej-Baran, autorki obrazów**. Wystąpiła **znakomita sopranistka, solistka operowa Edyta Piasecka** oraz **instrumentalistki: Agnieszka Ignasiak-Magiera (fortepian), Joanna Baran-Nosiadek (gitara klasyczna) – córka Małgorzaty Tumidajskiej-Baran oraz Elżbieta Czapik (flet)**. Zabrzmiały utwory kompozytorów takich, jak G. Bizet, H. Villa-Lobos, F. Sor, P. Gaubert, czy M. Karłowicz, którego urzekająca pieśń „W wieczorną ciszę” użyczyła tytułu recitalowi oraz wystawie. Słuchacze szczególnie zapamiętali wspaniałą interpretację Edyty Piaseckiej przejmującej karłowiczowskiej pieśni zatytułowanej „Mów do mnie jeszcze”, którą zadedykowała pamięci Małgorzaty Tumidajskiej-Baran, niegdyś nauczycielce wybitnej sopranistki w średniej szkole muzycznej.

Małgorzata Tumidajska-Baran – krakowska kompozytorka, malarzka, orientalistka, oddany pedagog szkoły muzycznej II stopnia w ZPSM im. M. Karłowicza oraz Szkoły Wokalno-Aktorskiej w Krakowie, a także wieloletnia wiceprezes krakowskiego Stowarzyszenia im. M. Karłowicza, poza pasją malarską, zajmowała się również twórczością muzyczną. Od wczesnej młodości przejawiała talent pianistyczny, w klasie słynnego krakowskiego profesora Ludwika Stefańskiego wytypowana została w tamtym czasie do udziału w Międzynarodowym Konkursie Chopinowskim w Warszawie, jednak wówczas zdecydowała się na studiowanie orientalistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim, którą ukończyła jako mgr filologii arabskiej. W czasie studiów nie

zrezygnowała z zamiłowań muzycznych i wtedy właśnie zaczęła komponować utwory z gatunku piosenki poetyckiej – wzbogacone wymagającymi instrumentalnie, oryginalnymi partiami fortepianu – które pisała przez całe życie. W dalszych latach, po ukończeniu następnie z wyróżnieniem Akademii Muzycznej (studia na Wydziale Edukacji Muzycznej, Dyrygentury Chóralnej i Muzyki Kościelnej oraz Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki), komponowała również utwory w nurcie muzyki poważnej – w obu dziedzinach odnosząc również sukcesy w konkursach ogólnopolskich i zagranicznych. W dalszych latach artystka zaczęła rozwijać również pasję malarską, kształcąc się w rozmaitych kursach i uczestnicząc w aukcjach i wystawach.

14 marca w Dworze Czeczów miał miejsce **finisaż wystawy, z koncertem pt. „Przyjdź ciszo”**, w czasie którego zostały zaprezentowane **wybrane kompozycje Małgorzaty Tumidajskiej-Baran** z gatunku piosenki poetyckiej, **w wykonaniu** utalentowanych i utytułowanych nagrodami w konkursach wokalnych i instrumentalnych **uczniów i absolwentów POSM II st. im. F. Chopina w Krakowie, z klasy wokalne prof. Magdaleny Pilarz-Bobrowskiej, prof. Magdaleny Łukawskiej oraz prof. Krzysztofa Michalskiego**. Tytuł koncertu nawiązywał do utworu kompozytorki do słów Anny Kamieńskiej, wykonanego w niezwykle dojrzałej kreacji przez Julianę Gąsior z towarzyszeniem na fortepianie Krystiana Dary, jednak należałoby wyróżnić wszystkich uczestników recitalu, którzy przedstawili wspaniałe, poruszające interpretacje kompozycji Małgorzaty Tumidajskiej-Baran do poezji twórców takich, jak K. I. Gałczyński, J. Tuwim, L. Staff, czy krakowska literatka B. Szczepańska „Judyta”, pisane m.in. dla Piwnicy pod Baranami w Krakowie. Wykonawcami wieczoru byli również: Adam Dawiec, Natalia Frajkowska, Miłosz Koszut, Aleksander Kubica, Karolina Kutypa, Amelia Orzechowska, Amelia Rusin, Aleksandra Stańczyk, Nikola Stawarz, Wojciech Stosel, Maja Szczepanowicz. Każda z interpretacji wyróżniała się wielką oryginalnością i wysokim poziomem wykonania oraz ekspresji artystycznej.

Po wzruszającym koncercie, podczas którego przywołane zostały także wspomnienia oddanych uczniów i przyjaciół o Małgorzacie Tumidajskiej-Baran, ukazujące ją jako osobę niezwykle wrażliwości, kreatywności i o wielkim sercu, publiczność podczas finisażu wystawy

„W wieczorną ciszę” raz jeszcze spotkała się z osobą artystki, tym razem w malarskiej odsłonie – z jej subtelnościami kolorystycznymi pejzażami z wplecionymi motywami muzycznych symboli, kształtów instrumentów, czy postaci tancerek baletowych, jakby płótna te również wybrzmiewały ukrytymi w nich melodiami...

Joanna Baran-Nosiadek

Zdjęcia z archiwum Dworu Czeczów oraz L. Nosiadek

Tydzień z życia Krakowskiego Żaczka

Sezon wycieczkowy rozpoczęty

Wśród licznych form edukacyjnych realizowanych w Samorządowym Przedszkolu nr 36 im. Krakowskiego Żaczka bardzo ważne miejsce zajmują wycieczki. Nastęła wiosna i coraz częściej szukamy nowych wrażeń poza murami naszej placówki. W ostatnim czasie nasze **Sówki** pojechały na wycieczkę do groty solnej. Pobyt tam służył wzmocnieniu odporności, łagodzeniu objawów alergii, redukcji stresu oraz napięcia. Wszyscy wrócili zadowoleni i głodni następnych wrażeń.

Sówki przebyły również pieszo trasę śladami „**Ornitologicznych murali**” Na Kozłowie. Te wspaniałe malowidła zdobiące ściany kilkunastu bloków na naszym osiedlu po raz kolejny zachwyciły dzieciaki, które z wypiekami na twarzach szukały kolejnych arcydzieł.

Wiosna Na Kozłowie przywitała nas tłem ptaków i piękną słoneczną pogodą. Tłumnie wyruszyliśmy na nasz Kozłówek witając śpiewem, tańcem i grą na instrumentach tę, jakże piękną, porę roku.

Kurs jaki ostatnio obrały **Pszczółki** to **Manufaktura czekolady**, gdzie grupa po obejrzeniu filmu edukacyjnego wzięła udział w warsztatach, w czasie których – w tym wyjątkowym miejscu – nasze przedszkolaki wykonały różne smakołyki, jak np. pralinki z przygotowanej masy czekoladowej.

Grupa **Misiów** wybrała się na wycieczkę Firmy ZUE, gdzie poznały ekologiczne formy transportu i bezpieczeństwa w krakowskiej komunikacji tramwajowej.

Za nami **Dzień otwarty**, w czasie którego oprócz zwiedzania sal, braniu udziału w licznych atrakcjach przez naszych małych gości, swoje aktorskie umiejętności zaprezentowała nasza niezawodna kadra pedagogiczna w przedstawieniu zatytułowanym „Awantura na podwórku”.

Tekst i zdjęcia Anna Olsińska

Projekt czytelniczy „Bajkowa podróż”

W Samorządowym Przedszkolu nr 49 im. Wróbelka Elemelka realizowany jest autorski projekt czytelniczy pt. „Bajkowa podróż w Przedszkolu Wróbelka Elemelka”, który ma na celu rozwijanie zainteresowań czytelniczych dzieci, wspieranie rozwoju mowy, myślenia oraz wyobraźni, a także kształtowanie pozytywnych postaw

społecznych – empatii, opiekuńczości i współpracy.

W ramach projektu starsze dzieci z grupy „Wróbelków” pełnią rolę małych lektorów – odwiedzają młodsze grupy przedszkolne i czytają lub opowiadają znane im bajki. Wspólne słuchanie bajek sprzyja budowaniu więzi między dziećmi i wzmacnia ich kompetencje społeczne oraz językowe. Po każdej bajce dzieci wykonują prace plastyczne – rysunki, ilustracje, a nawet własne wersje opowieści, które następnie składają w indywidualną książeczkę. Te wytwory twórczości dziecięcej są nie tylko pamiątką, ale też świadectwem ich rozwoju, zaangażowania i kreatywności.

Projekt stwarza okazję do rozmów, rozwijania umiejętności wypowiadania się, logicznego myślenia oraz wyrażania własnych opinii i uczuć. To także świetna zabawa i sposób na wzmacnianie poczucia wspólnoty w naszej przedszkolnej społeczności.

„Bajkowa podróż w Przedszkolu Wróbelka Elemelka” trwa – z każdą przeczytaną historią dzieci stają się coraz bardziej otwarte, ciekawe świata i zafascynowane literaturą. Wierzymy, że takie doświadczenia zostaną z nimi na dłużej i będą stanowiły solidną podstawę do dalszej przygody z książkami.

Krystyna Tyl i Agnieszka Wójtowicz

Wiosna u Wróbelka Elemelka

W Samorządowym Przedszkolu nr 49 im. Wróbelka Elemelka dzieci podejmują różnorodne aktywności przyrodnicze, proekologiczne i prozdrowotne. Warto podtrzymywać te zainteresowania również w wolnym czasie spędzanym z rodzicami.

Wiosna – idealny czas na wspólne chwile na świeżym powietrzu!

Dni stają się coraz dłuższe, słońce częściej zagląda zza chmur, a przyroda budzi się do życia – to znak, że nadeszła wiosna! To również doskonała okazja, by spędzać więcej czasu z dzieckiem na świeżym powietrzu. Wspólne aktywności nie tylko wzmacniają więzi rodzinne, ale także pozytywnie wpływają na zdrowie, rozwój i samopoczucie najmłodszych.

– **Dlaczego warto?**

- Ruch na świeżym powietrzu wspomaga rozwój fizyczny dziecka, poprawia odporność i dotlenia organizm.
- Obcowanie z przyrodą rozwija ciekawość świata i kreatywność.
- Wspólne spacerowanie, zabawy czy pikniki to cenne chwile bliskości i radości, które na długo zapadną w pamięć.

– **Pomysły na wiosenne aktywności:**

- Rodzinne wycieczki rowerowe lub piesze wędrówki po parku czy lesie.
- Zabawy na placu zabaw lub podwórku – gra w piłkę, wykorzystanie sprzętu sportowego.
- Wspólne sadzenie kwiatów, ziół czy warzyw na balkonie lub w ogródku.
- Poszukiwanie oznak wiosny w ogródkach czy parkach.
- Karmienie kaczek, obserwacja ptaków, zbieranie skarbów natury – kamyczków, liści, patyczków.

Nie trzeba wiele – wystarczy trochę chęci, wygodne buty i uśmiech na twarzy.

Pokaż dziecku, jak piękny potrafi być świat na zewnątrz – wspólnie odkryjcie uroki wiosny! Ruszcie razem na wiosenną przygodę – natura czeka!

Zachęcam! Ewa Lelo

Dyrektorka Samorządowego
Przedszkola nr 49 im. Wróbelka
Elemelka

Wiosenny ogródek w przedszkolu Wróbelka Elemelka – zabawa, nauka i bliskość natury

Wiosna to doskonały moment, by rozpocząć ogrodniczą przygodę z dziećmi w przedszkolu. To nie tylko sposób na wspólne spędzanie czasu na świeżym powietrzu, ale też świetna okazja do nauki poprzez działanie. Jak co roku, nasi mali ogrodnicy z zapałem zaangażowali się w tworzenie kolorowego ogródka kwiatowego, zakładanie łąki kwietnej oraz prace w wiosennym ogródku warzywnym.

Dzieci uczestniczyły w każdym etapie zakładania ogródka – od przygotowania grządek i wysiewu nasion, przez sadzenie kwiatów i warzyw, aż po codzienną pielęgnację roślin. W istniejących inspektach przedszkolaki posadziły m.in. cebulę, która w przyszłości zostanie wykorzystana w przedszkolnej kuchni, co jeszcze bardziej podkreśla praktyczny wymiar ich pracy. Nie mniejszą atrakcją było wysiewanie łąki kwietnej – dzieci będą mogły obserwować, jak z drobnych nasion, wyrasta barwna pachnąca przestrzeń, przyjazna owadom.

Wspólna troska o ogród uczy dzieci nie tylko odpowiedzialności, ale także współpracy i szacunku dla przyrody. Ogródek staje się miejscem pełnym uśmiechów, nauki i inspirujących doświadczeń, które na długo pozostają w pamięci najmłodszych.

Jolanta Brózda i Agnieszka Wójtowicz

Warzywna podróż pełna smaków i radości

W naszym przedszkolu zdrowe odżywianie to coś więcej niż tylko posiłki – to codzienna przygoda, odkrywanie smaków i budowanie dobrych nawyków już od najmłodszych lat. Początek wiosny to dla naszych przedszkolaków czas warzywnych inspiracji, a wyjątkowe wydarzenia, takie jak Dzień Nowalijek i Dzień Kiszzonek, na długo zostaną w pamięci naszych podopiecznych!

Dzień Kiszzonek – w tym dniu skupiliśmy się na tradycji kiszenia warzyw, zwłaszcza kapusty białej i czerwonej. Dzieci obejrzały film edukacyjny, z którego dowiedziały się, jak powstają kiszki i dlaczego są takie zdrowe. Największą atrakcją była jednak wspólna praca – każde dziecko miało swój udział

w przygotowywaniu kiszzonej kapusty. Szatkowanie, ugniatanie i przyprawianie przyniosło mnóstwo śmiechu i satysfakcji. Po tygodniu nadszedł wyczekiwany moment degustacji – kiszki smakowały wyśmienicie!

Kilka dni później nadszedł czas na kolejne smakowite wydarzenie – **Dzień Nowalijek**, który był prawdziwą uczcą dla zmysłów. Dzieci poznały, czym są nowalijki, skąd się biorą i dlaczego są tak cenne dla naszego zdrowia. W programie dnia znalazł się teatrzyk sylwet oparty na wierszu Jana Brzechwy „Na straganie”, który rozbawił maluchy i pozwolił spojrzeć na warzywa z zupełnie nowej perspektywy. Kulminacyjnym momentem była oczywiście degustacja świeżych, chrupiących nowalijek – sałaty, rzodkiewki, ogórka i szczypiorku. Dzieci z ciekawością próbowały nowych smaków i z entuzjazmem dzieliły się swoimi wrażeniami.

Na co dzień również dbamy o to, by dzieci miały kontakt ze zdrową kuchnią. Podczas popołudniowego podwieczorku regularnie organizujemy szwedzki stół, przy którym przedszkolaki samodzielnie komponują swoje kanapki z przygotowanych warzyw, pieczywa i dodatków. To nie tylko doskonały sposób na naukę samodzielności, ale też świetna okazja, by zachęcić dzieci do próbowania nowych składników i kreatywnego podejścia do jedzenia.

Nasza przedszkolna kuchnia działa w oparciu o zasady zdrowego żywienia dzieci – posiłki są zbilansowane, urozmaicone i pełne świeżych produktów. Dbamy o to, by dieta naszych przedszkolaków była nie tylko wartościowa, ale również smaczna i atrakcyjna wizualnie. Dzięki temu dzieci chętnie sięgają po warzywa, owoce i inne zdrowe przysmaki.

Te wszystkie działania mają wspólny cel – budowanie pozytywnego podejścia do jedzenia, otwartości na nowe smaki i troski o zdrowie od najmłodszych lat. A kiedy nauka idzie w parze z zabawą, efekty są naprawdę wyjątkowe!

Agnieszka Wójtowicz

Włoscy uczniowie z wizytą w Szkole Podstawowej nr 111

W pierwszym tygodniu kwietnia nasza SP nr 111 miała wyjątkowych gości – grupę uczniów z Włoch, którzy przyjechali do nas wraz ze swoimi nauczycielami w ramach wymiany międzynarodowej Erasmus. Przez pięć dni uczestniczyli w codziennym życiu naszej placówki, biorąc udział w lekcjach,

warsztatach i wspólnych aktywnościach z polskimi uczniami.

Pobył młodych Włochów był okazją do nauki, ale też do wzajemnego poznawania kultur. Nasi goście mieli szansę nie tylko zobaczyć, jak wygląda nauka w polskiej szkole, ale również spróbować lokalnych potraw,

poznać tradycje oraz codzienne zwyczaje. W ramach programu kulturalnego uczniowie odwiedzili m.in. Zamek Królewski na Wawelu, spacerowali uliczkami krakowskiego Starego Miasta oraz zwiedzili Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu. Były to przeżycia pełne refleksji i inspirujących rozmów, które z pewnością pozostaną w pamięci zarówno gości, jak i gospodarzy.

Wspólnie spędzony czas był dla wszystkich cennym doświadczeniem, które pokazało, jak wiele możemy się od siebie nauczyć – niezależnie od tego, skąd pochodzimy. Mamy nadzieję, że to dopiero początek dłuższej współpracy i wielu międzynarodowych przyjaźni.

È stato un momento fantastico!

Katarzyna Tomala

Zdjęcie: Agnieszka Korpak-Perzanowska, Katarzyna Bołęba-Bocheńska i K. Tomala

Europa w XV LO

Europa, nasze miejsce na Ziemi, kolebka kultury łacińskiej, miejsce spotkania kultur i języków, niewielki kontynent, gdzie żyją narody o bogatej historii i niezwykłych osiągnięciach.

I taką Europę, z całą jej różnorodnością, chcieliśmy pokazać naszym uczniom. Stąd pomysł projektu edukacyjnego promującego naukę języków obcych oraz prezentujący tradycję narodów zamieszkujących nasz kontynent. Dokonując wyborów krajów, które chcemy poznać lepiej, skupiliśmy się na tych, których języków uczą się nasi uczniowie. Anglia, Włochy, Niemcy, Hiszpania i Francja – to tam wybraliśmy się w podróż wraz z parą zakochanych młodych ludzi.

„Zakochani w Europie” spektakl taneczno – muzyczny, przygotowywany przez wiele miesięcy przez naszą młodzież pod czujnym okiem tancerki Opery Krakowskiej, **Wioletty Maciejewskiej**, która nie tylko stworzyła choreografię, ale również moliwnie wprowadzała początkujących i tych bardziej doświadczonych (a takich mamy) tancerzy, w zawiłości układów tanecznych, został zaprezentowany dwukrotnie 7 i 10 kwietnia 2025 r. Spektakl osiągnął spektakularny sukces: pełne gracji dziewczęta towarzyszące wykonaniu utworu *Greensleeves*, mieniące się barwami strojów ludowych włoska tarantella, brawurowe wykonanie utworu *Funicula*, melancholijny *Koncert*

na dwoje skrzypiec d-moll Jana Sebastiana Bacha. Następnie na scenie pojawia się wykonawca *Desperados*, a zaraz po nim solistka z towarzyszącymi jej tancerzami w kolorowych strojach odśpiewuje dynamiczne *Viva España*. Wciąż pełni emocji udajemy się do Francji, gdzie uliczny pieśniarz otoczony radosnymi Paryżankami z kolorowymi parasolkami zachęca nas do wspólnego śpiewu wykonując „Les Champs-Élysées”. Pobył we Francji kończymy pełni zachwytu podziwiając akrobatyczne popisy dziewcząt wykonujących kankana.

Nasza podróż dobiegła końca i oto znajdujemy się w Krakowie, miejscu najukochańszym... Przy dźwiękach hejnału i tradycyjnym *Krakowiaku* wykonawcy żegnają się z publicznością.

To niezwykle wydarzenie na długo pozostanie w naszej pamięci i jest dowodem na to, że *Piętnastka* to nie tylko miejsce, gdzie uczniowie zdobywają rzetelną wiedzę, ale również gdzie odkrywają własne talenty i świetnie się bawią.

Anna Banaszekiewicz

nauczycielka j. angielskiego

Zdjęcie: Zuzanna Szymczyk kl.3a

Łotwa wita XV-stkę

Początki wiosny okazały się w tym roku pełne wrażeń dla grupy uczniów z XV Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie. Wzięli oni udział w wymianie młodzieży w ramach projektu Erasmus+ pod nazwą „Ecocentric ReFashion”.

Zadania projektowe były realizowane w stolicy Łotwy, Rydze, a XV liceum, jako koordynator całego projektu, współpracowało z grupami młodzieży z innych krajów: Rumunii, Turcji, Francji oraz Łotwy, która tym razem wystąpiła w roli gospodarza. Skupiono się na zagadnieniach związanych z edukacją ekologiczną promującą recykling ubrań oraz zrównoważony styl życia. Cel wiodący projektu to zwiększenie świadomości na temat wpływu tekstyliów na środowisko oraz zachęcenie uczniów i społeczności do podejmowania działań na rzecz ochrony naszej planety.

Młodzież, wraz z towarzyszącymi im nauczycielami, uczestniczyła w wycieczce do Getlini – nowoczesnego zakładu segregacji odpadów, a także brała udział w kreatywnych

warsztatach na temat powtórnego wykorzystania materiałów tekstylnych. Istotnym punktem spotkania była wizyta w Muzeum Mody, gdzie podczas wykładu uczestnicy zdobyli wiedzę na temat recyklingu w branży odzieżowej.

Obok poważnych spotkań i debat był również czas na zwiedzanie starego miasta w Rydze, wyjazd do Pałacu w Rundale oraz regionalnego muzeum etnograficznego. Młodzież miała niepowtarzalną okazję na wymianę wzajemnych doświadczeń i rozwijanie międzynarodowych kontaktów. Łotysze przyjęli nas z ogromną życzliwością, pokazując własną kulturę i tradycję. Zawiązane przyjaźnie z pewnością przetrwają.

Kolejne spotkanie projektowe jesienią w Turcji, zapewne nie ostatnie...

Tekst i zdjęcia Agata Sroka-Bębenek

Idea, która łączy

czytaj s. 12

Dwa miejsca, jedna idea: sąsiedzka aktywność, która łączy Kraków

Społeczna energia, która nie słabnie

Miejsce Aktywności Mieszkańców (MAM) przy ul. Na Kozłówce 25 w Krakowie od niemal czterech lat przyciąga mieszkańców osiedla i okolic, stając się lokalnym centrum integracji i współdziałania. Inicjatywa rozpoczęła się pod koniec sierpnia 2021 roku jako pilotażowy projekt Fundacji Biuro Inicjatyw Społecznych, realizowany we współpracy z Miastem Kraków i finansowany z funduszy norweskich. Od lipca 2022 r. MAM funkcjonuje już jako stałe zadanie publiczne, kontynuowane przez Fundację BIS.

Rekordowy początek roku

Miniony rok zakończył się imponującym wynikiem – aż 10 000 uczestników odwiedziło spotkania, warsztaty i wydarzenia organizowane w MAM przy Kozłówce. Rok 2025 rozpoczął się równie intensywnie. Już w pierwszym kwartale odnotowano 2658 uczestników zajęć cyklicznych oraz 286 osób biorących udział w wydarzeniach specjalnych – od prelekcji i koncertów, przez wernisaże, aż po niezwykle popularne sąsiedzkie wymianki: ubrań, książek, zabawek i domowych „przydasiów”.

Wypożyczalnie z sąsiedzkim twistem

Nowością od marca 2025 r. jest prawdopodobnie pierwsza w Krakowie darmowa wypożyczalnia strojów wizytowych i balowych. Katalog obejmuje obecnie 85 stylizacji – przede wszystkim damskich – zawierających nie tylko ubrania, ale również dodatki: szale, etole, torebki, biżuterię czy kapelusze. Kolekcja stale się powiększa dzięki darowiznom i wymianom sąsiedzkim.

Działa również wypożyczalnia sprzętów do napraw domowych. Wiertarka, szlifierka czy wkrętarka – wszystkie te narzędzia można wypożyczyć bezpłatnie, w duchu „zrób to sam” i lokalnej solidarności.

„Granda” – teatr z serca osiedla

Rok 2025 przyniósł także nową, wyjątkową inicjatywę – osiedlowy teatr społecznościowy „Granda”. W obsadzie znaleźli się mieszkańcy w różnym wieku, reprezentujący różnorodne środowiska. Trwają intensywne przygotowania do premiery pierwszej sztuki, której fabuła – jak zapewniają twórcy – jest czysto fikcyjna, choć „przypadkowe” podobieństwa do lokalnych postaci i wydarzeń nie są wykluczone.

Przestrzeń dla obywatelskiej aktywności

MAM to także ważne miejsce dla inicjatyw obywatelskich. Dotąd zrealizowano tu cztery Inicjatywy Obywatelskie, a także stworzono kilka projektów do Budżetu Obywatelskiego. Mieszkańcy mogą na miejscu skorzystać z doradztwa w zakresie działań społecznych, zgłaszania spraw istotnych dla wspólnoty czy angażowania się w lokalne decyzje.

Codzienna energia społeczna

To, co napędza MAM każdego dnia, to regularna aktywność mieszkańców i grup nieformalnych. Tu działa Krakowski Chór Rewolucyjny, Autonomiczna Przestrzeń Edukacyjna oraz Klub Neuróżnorodnych. Co wtorek organizowany jest Sąsiedzki Nordic Walking.

W ofercie zajęć znajdują się również: joga, pilates, łagodne rozciąganie, salsa kubańska, szachy, języki obce (angielski i niemiecki na dwóch poziomach), klub czytelniczy oraz grupy samoobrony. Od początku 2025 r. odbyły się już 311 spotkań i warsztatów.

MAM Wielicka – nowa przestrzeń, nowe możliwości

W grudniu 2024 r. uruchomiono drugie Miejsce Aktywności Mieszkańców – tym razem przy ul. Wielickiej 79. Przez niespełna cztery miesiące nową przestrzeń odwiedziło już 669 osób. Zrealizowano 75 dyżurów animatorek oraz 58 wydarzeń – od warsztatów po sąsiedzkie inicjatywy.

W stałym harmonogramie zajęć znalazły się m.in.: kawiarenka senioralna, konwersacje z języka angielskiego, joga, pilates, szachy, brydż oraz nordic walking. Już w maju planowany jest start kolejnych aktywności: zajęć zapaśniczych (w partnerstwie z Unity Jiujitsu), gimnastyki mózgu oraz pilatesu dla seniorów.

Wydarzenia, które integrują

MAM Wielicka to również przestrzeń nieregularnych wydarzeń – odbyły się tu m.in. sąsiedzkie potańcówki, dyskusyjny klub książki, wymianka ubrań (z pewnością będzie powtarzana!) oraz konsultacje z behawiorystami zwierzęcymi. Początek roku przyniósł również wspólne kołędowanie w ramach akcji wspierającej Hospicjum Św. Łazarza.

Spotkania z radnymi dzielnicowymi, urzędnikami i animatorkami stały się okazją do rozmów o projektach do Budżetu Obywatelskiego, a także do budowania bazy kontaktów, wymiany pomysłów i wzmacniania współpracy z lokalnymi instytucjami – Radą Dzielnicy, Spółdzielnią Mieszkaniową, Centrum Kultury Podgórze czy Muzeum Podgórze.

Wiosna z MAM – wychodzimy w teren

Wiosną 2025 r. MAM Wielicka rusza w plener. Już 24 maja zespół będzie obecny na osiedlowym pikniku, a nieco później zorganizuje pierwszy Dzień Sąsiada na Kablu. To kolejna okazja do wzmacniania więzi sąsiedzkich i promowania idei aktywności lokalnej.

MAM – otwarte przestrzenie i otwarte ramiona

Obie lokalizacje MAM – Na Kozłówce i przy Wielickiej – są zawsze otwarte dla mieszkańców. Można dołączyć do istniejących grup, ale też zgłosić swój własny pomysł

i wspólnie go zrealizować. To, co pozostaje niezmiennie, to atmosfera – serdeczna, gościnna, sprzyjająca współpracy. Wszystkie zajęcia są bezpłatne, prowadzone przez pełnych pasji wolontariuszy i wolontariuszki.

Do zobaczenia w MAM!

Jeśli chcesz się zaangażować, odpocząć, poznać sąsiadów lub po prostu poczuć, że masz wpływ – Miejsca Aktywności Mieszkańców czekają. Z otwartymi drzwiami i otwartym sercem.

Olga Glińska – Fundacja BIS
Zdjęcia Fundacja BIS